

קונטרס

וְחַי בְּהֵם

יגלה את מעלת האדם הזוכה להתחזק בזה העולם, ואיננו נשבר משום דבר.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

הַכְּתוּבָה לְהַשִּׁיג אֶת הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה
וְכָל סֵפֶרֵי אֲדמו"ר מוֹהֵר"ן מְבַרְסֶלֶב זי"ע
וְסֵפֶרֵי תַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יְבִנְאֵל עִיר בְּרֶסֶלֶב
גָּלִיל

* * *

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית
מְתִיבְתָא הַיְכָל־הַקְּדוֹשׁ — חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

Mesifita Heichal Hakodesh
Chasidei Breslov
1129-42nd street
Brooklyn N.Y 11219

* * *

באמצעות הדואר לפי הכתובת:
"קרן הדפסה והפצה"
ת.ד. 8065 אשדוד
ובמספר טלפון: 03/6765235

קונטרס

וְחַי בָּהֶם

.א

מעלת הזוכה להתחזק באמונה פשוטה

בני ובנותי היקרים! אנו נמצאים עכשו במצב מאוד מאוד קשה, עם ישראל אינם יודעים מה לעשות ואל מי לפנות. והנה הקדוש-ברוך-הוא שולח לנו בכל דור ודור צדיקים, אשר הם מחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל. וגם בדור הזה שלח לנו הקדוש-ברוך-הוא את רבנו ז"ל, אשר הוא מחזק ומעודד ומשמח את נשמות ישראל, ומדריך אותנו בדרך נכונה, איך לחזר אליו ותברך. כי סוף כל סוף חכמינו הקדושים צפו וראו מה יהיה בסוף הגלות, עד שבאו להסכמה מחלטת (עין סוטה מח:), שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, יהודי אין לו על מי

לְסַמְּךָ אֶלָּא עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. בְּרַגַע שְׁאֵדָם
 בּוֹטַח רַק בְּבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כָּל חַיֵּי כָּבֵד חַיִּים
 אַחֲרֵים לְגַמְרֵי; כִּי אָנוּ רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם, שְׁעוֹבֵר
 עֲלֵיהֶם כָּל-כָּף הַרְבֵּה מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, צְרוֹת
 מִשְׁנוֹת, עַד שְׂאִין הֵיכֵן לַפְּנוֹת רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.
 וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מִנְחוֹת כֵּט): כָּל
 הַתּוֹלָה בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הָרִי לוֹ מִחֶסֶד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלַעוֹלָם הַבָּא; כְּשֶׁאָדָם בּוֹטַח רַק בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, הוּא יִתְבָּרַךְ מִגֵּן עָלָיו בְּזֶה וּבָבֵא גַם יַחַד.
 מִדַּת בְּטַחוֹן לְבִטָּח בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵין דְּבָר
 יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי כְּשֶׁאָדָם בּוֹטַח בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
 הַחַיִּים שְׁלוֹ כָּבֵד חַיִּים אַחֲרֵים לְגַמְרֵי, כִּי אֵי אֶפְשָׁר
 לְבִטָּח בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא כְּשֵׁי שׁ לְאָדָם אֲמוּנָה, כִּי
 לָמָּה בּוֹטַח בֵּה? מִחֲמַת שְׂיֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ
 מְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט,
 אֲזִי שֶׁם בְּטַחוֹנוֹ רַק בִּידְיוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִשְׁלִיף עָלָיו
 יְהוָה, וְאֲזִי חַיֵּי חַיִּים אַחֲרֵים לְגַמְרֵי. חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (יוֹמָא פֶּה): עַל הַפְּסוּק (וַיִּקְרָא יְהוָה,
 ה): "וּחֵי בָּהֶם", וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם; הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא נִתֵּן לָנוּ אֶת הַמְּצוּוֹת, כְּדֵי לְהַזְכִּיר עֲצָמָנוּ בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים קִיט, פו): "כָּל מְצוּוֹתֶיךָ
 אֲמוּנָה", הַמְּצוּוֹת שְׂאָנוּ מְקַיְמִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, זֶה

כְּדֵי לְבָנוֹת לָנוּ אֶת הָאֱמוּנָה, שְׁאֵנוּ עוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שָׁמוּ! וְלִכֵּן אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (ספֿר-הַמִּדּוֹת, אוֹת בְּטַחֲוֹן, סִימָן ד'), עַל-יְדֵי אֱמוּנָה יְבוֹא לְבִטְחוֹן; כִּי מִי שֶׁמֵּאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא בּוֹטֵחַ בּוֹ. וְהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת כה:): לֹא נִתְּנָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרַת, אֲלֵא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי הָאָדָם שְׂזוּכָה לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְרַגֵּיל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁכָּל זֶה נִקְרָא "וְחֵי בָּהֶם" זוֹ נִקְרָאת חַיּוּת, כְּשֶׁיִּהְיֶה מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּמְדַבֵּר עִמּוֹ, וּמְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּל אֲשֶׁר מַעֲיֵק לוֹ, זוֹ הַחַיּוּת הָאֲמִתִּית, וְאָדָם זֶה אֵינוֹ מְפַחֵד מִשׁוֹם דְּבָר. כִּי לְפָנָי שְׂנַכְנַס בְּאָדָם בְּטַחֲוֹן, הוּא מְפַחֵד מִכָּל דְּבָר. וּבִפְרָט בְּעֵתִים הַלְלוֹ, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם אָנוּ שׂוֹמְעִים פְּגוּעִים, הַרְיָגוֹת, אֱלִימוֹת, שְׁחִיתוֹת, גְּנֻבוֹת, וְאָדָם מִתְיָרָא — מַה יִּהְיֶה?! אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (ספֿר-הַמִּדּוֹת, אוֹת בְּטַחֲוֹן, סִימָן א'): מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטַחֲוֹן, אֵין לוֹ שׁוֹם פֶּחַד. וְכֵן אוֹמֵר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה יב, ב): "אֲבָטַח וְלֹא אֶפְחַד"; אֲבָל לְהַגִּיעַ לְבִטְחוֹן אֵי אֶפְשֶׁר, אֲלֵא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כְּכֹל שִׁיּוּדֵעַ שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְמַלֵּא כָּל עַלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עַלְמִין וּבִתּוֹף כָּל

עלמין, יותר נבנית אצלו האמונה, ונתבסס אצלו
הבטחון. ואף שהצדיקים חוזרים על דבר זה
פעמים אין מספר, עדין לא מספיק, כי בכל רגע
שאנו מדברים מאמונה, אנו מקימים מצות עשה
של יחוד הוי"ה, בזה שאנו מדברים מהשם יתברך,
נבנית לנו האמונה, בזה שאנו מדברים מהשם
יתברך, אנו ממשיכים אותו יתברך אלינו. ולכן
אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מד):
האמונה תולה בפה האדם, כמו שכתוב (תהלים פט,
ב): "אודיע אמונתך בפי", על-ידי שמדברים
האמונה בפה, זה בעצמו אמונה, וזה צריך להיות
עקר דבורינו; כי סוף כל סוף אין לנו רק את
הקדוש-ברוך-הוא, ולאן אנו שבים? רק אל
הקדוש-ברוך-הוא, וסוף כל סוף מי מחיה אותנו?
רק הקדוש-ברוך-הוא. ולכן אשרי האדם שמדבר
תמיד רק מהקדוש-ברוך-הוא, אשר זה יעזר לו
לעבר על כל הפחדים. ולכן אומר רבנו ז"ל
(ספר-המדות, אות בטחון, סימן ט'): על-ידי בטחון נצול
מדאגה; כי על-ידי בטחון בבורא יתברך שמו,
אינו דואג דאגות חנם, אלא יודע שנמצא בידים
טובות — בידיו יתברך. ולכן לא בחנם שאומרים
חכמינו הקדושים (דברים רבה, פרשה ה'): כל מי

שבוטח בהקדוש-ברוך-הוא זוכה להיות פיוצא בו; אדם הבוטח בו יתברך, הוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולכן מה זה "וחי בהם" שנאמר בתורה? שהתורה מחיה אותנו, אם אנו שמים לב היטב היטב מיהו נותן התורה — הקדוש-ברוך-הוא. ולכן יש לנו בכל יום ויום ברפת התורה, שאנו מברכים על התורה, שהקדוש-ברוך-הוא נתן לנו. וכדגמת אדם שלפני שאוכל איזה מאכל — מברך ברכה, וכל מאכל שחביב עליו, ורוצה לאכלו — צריך לברך תחלה. כמו-כן התורה הקדושה, בכל יום ויום צריכים לברך עליה מחדש ברכות התורה, כי אומרים חכמינו הקדושים (עין רש"י דברים ו, ו): בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, התורה צריכה להיות אצלנו בכל יום חדשה, האמונה צריכה להיות אצלנו בכל יום, בכל שעה ורגע פחדשה, אנו מאמינים בהקדוש-ברוך-הוא וצריכים להתחדש בזה, לא שאני יודע כבר וכו', אלא אינני יודע כלום, עכשו אני מתחיל מחדש. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (עין רש"י דברים כו, טז) על קבלת התורה: בכל יום ויום יהיה בעיניך כאלו היום הזה נכנסת עמו בבית; כל יום ויום אדם צריך להרגיש, שהנה מקבל את התורה

מִחֲדָשׁ, וְאִם אָדָם הוֹלֵךְ בְּצוּרָה כְּזוֹ, עָלְיוֹ נֶאֱמַר: "וְחֵי בָּהֶם", חֲיֵיו עִם אֲמוּנָה, הוּא מְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְשִׁיחַ וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יְתִבְרַךְ כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ. אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר חָשׁוּב מִזֶּה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדָדוּת הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מֵהַכֹּל; דֵּהֵינּוּ שְׂאָדָם יִרְגִיל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, אֲשֶׁר אֵין דְּבַר חָשׁוּב מִזֶּה; כִּי כָּל יְהוּדֵי נֶאֱצְלָה נְשָׁמְתוֹ מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְנִמְשַׁכְתָּ תָּמִיד אַחֲרֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל אֵינּוּ יוֹדֵעַ הַדְּלֵת וְהַפְּתַח אֵיךְ נִכְנָסִים אֵלָיו יְתִבְרַךְ. אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים בְּכֹל פֶּעַם שְׂבִינֵי-אָדָם אוֹמְרִים: הֲלוֹאֵי הֵייתִי נִכְנָס אֶל הַבוֹרָא יְתִבְרַךְ, וּמְדַבֵּר עִמּוֹ וּמְסַפֵּר לוֹ הַכֹּל, אוֹמֵר רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פד): הַשַּׁעַר וְהַפְּתַח לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זֶה הַפֶּה שְׁלָךְ, אִם אָדָם שׁוֹמֵר עַל פִּיו לֹא לְדַבֵּר שְׁטִיּוֹת, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, עִם הַפֶּה הַזֶּה מְדַבֵּר אֵלָיו יְתִבְרַךְ, אֲזִי נִכְנָס אֶצְלוֹ יְתִבְרַךְ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין תְּנַחוּמָא וַיֵּרָא ח'): אֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲפִץ לְחַיֵּב שׁוֹם בְּרִיָּה, אֶלָּא מִבְּקָשׁ שְׂיִתְפַּלְלוּ בְּרִיּוֹת

לפניו ויקבלם; הקדוש-ברוך-הוא אינו רוצה לנקם בנו, אלא חפץ לשמע קולנו, ולכן שולח לנו כל-כף הרבה צרות ויסורים, כדי שנתעורר בתשובה שלמה. ועל-כן הגיע הזמן, בני ובנותי הקרים! שנתעורר מהשנה העמקה שאנו ישנים, עד מתי נשמע בכל יום ובכל שעה פגועים?! אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), שהשבעים שנה גם-כן פורחים כרבע שעה, הנה אנחנו כאן, והנה אנו יוצאים מפה, ולכן למה לנו להתפחד כל-כף מכל דבר?! הלא ימינו כצל עובר, ואומרים על זה חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב'): "כצל ימינו על הארץ" (דברי-הימים-א' כט, טו), והלואי כצלו של כחל, או כצלו של אילן, אלא כצלו של עוף בשעה שהוא עף; הזמן כל-כף פורח, כצפור העפה, ומניחה צל, והצל עובר כהרף עין. מי שחי בתחושה כזו, שהכל זה אלקות ואלקות זה הכל, וממשיך על עצמו בטחון חזק, חי חיים נעימים. לכן אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות בטחון, סימן יב): מי שיש לו בטחון לא יתקצרו ימיו; כי עקר הקצור ימים בא מחמת שאדם מכניס בעצמו פחדים — מה ואיך יהיה. אבל אם אדם חזק באמונה בבורא

יְתַבְרַךְ שְׁמוֹ — עוֹבֵר עַל הַכֹּל. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ שׁוּחַר טוֹב, תְּהִלִּים לֵב) עַל הַפְּסוּק
 (תְּהִלִּים לֵב, א): "רַבִּים מְכַאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ
 בַּהֲוִי"ה חֶסֶד יִסּוּבְּנָו", אֲפֹלוּ רָשָׁע וּבּוֹטֵחַ בַּהֲוִי"ה
 — חֶסֶד יִסּוּבְּנָו; כָּל-כֶּף גֹּדֵלָה רַחֲמָנוּתוֹ יְתַבְרַךְ,
 אֲפֹלוּ אִם אָדָם הוּא רָשָׁע, אֲבָל אִם בּוֹטֵחַ בּוֹ
 יְתַבְרַךְ, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁפֵּיעַ עָלָיו חֶסֶד. אָדָם
 שֶׁחָטָא וְעָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה, וּמַחְלִיט לְשָׁנוֹת רַע
 מַעֲשָׂיו וְלָשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ
 וּמְשַׁיֵּךְ עָלָיו יְשׁוּעוֹת, עַד כְּדֵי כֶּף שְׂאוֹמְרִים
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָּא רַבְתִּי מַד): כִּיִּן שְׂאָדָם
 מְהִרְהֵר בְּלִבּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מִיָּד הוּא עוֹלָה לֹא
 עַד עֲשָׂה מִלִּין, וְלֹא עַד עֲשָׂרִים מִלִּין וְלֹא עַד
 מֵאָה מִלִּין, אֲלָא עַד מִהֲלֶךְ חֲמֵשׁ-מֵאוֹת שָׁנִים, וְלֹא
 עַד רִקִּיעַ רֵאשׁוֹן וְשָׁנִי וְשְׁלִישִׁי, אֲלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד
 תַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד; כָּל-כֶּף גֹּדֵלָה רַחֲמָנוּתוֹ יְתַבְרַךְ.
 וְלִכֵּן הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּקְחָה עֲצָמָנוּ בְּיַדֵּינוּ, וְנִתְחַיֵּל
 לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכָל צָרְכֵינוּ נִבְקֶשׁ רַק
 מִמֶּנּוּ יְתַבְרַךְ, וְזֶה יַעֲזֹר לָנוּ לַעֲבֹר עַל הַכֹּל.

ב.

מעלת הזוכה להיות תמיד בשמחה ולהתבודד
לפניו ותברך

בני ובנותי היקרים! בזה שאדם מתחזק לדבר
אל הקדוש-ברוך-הוא, נכנסת בו שמחה עצומה,
כי יש לו אל מי לפנות. כי לפני שאדם שב
בתשובה, הוא מסתובב כמת, רחמנא לישזבן,
כמאמרם ז"ל (ברכות יח:): רשעים בחייהם קרויים
מתים, אינם יודעים מה ערוך יש לחייהם, עד שיש
בני-אדם המתלוננים וקובלים: למה נבראנו?
למה הצרכו הורינו להביאנו לזה העולם? אין לנו
בזה העולם כלום! כל זה בא מחסרון אמונה, כי
אם אדם היה מלא אמונה, היה יודע שכל הבריאה
זה אלקות, מה שאנו רואים, שומעים ומרגישים
— הכל זה אלקות, כי דומם, צומח, חי, מדבר,
זה לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, אזי כל דקה
ושגיחה היתה לו תאנה להיות בזה העולם, כי יכול
במו עיניו הגשמיות והחמריות לראות בזיו שכינת
עזו ותברך, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן,
חלק א', סימן א'), שאיש הישראלי נברא להסתכל
בכל דבר על השכל שיש בתוכו, להתבונן מי

מחיה את הדבר הזה? הקדוש-ברוך-הוא, ואז החיים אחרים לגמרי, ואדם תמיד שמח ומשמח את אחרים, אשר אין מצוה גדולה יותר מלשמח את הבריות. ואיך זוכים לזה? קדם צריך להיות בעצמו בשמחה. אבל כפי פגעי ומקרי הזמן שעובר על כל אחד מאתנו, קשה וכבד מאד לשמח, ולכן צריך להתגבר בכח על העצבות והדכאונות, ולהכריח עצמנו להיות בשמחה, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד), שזו העבודה הכי קשה לאדם — להיות בשמחה תמיד, וצריכים להכריח עצמו בכל הכחות, ואפלו בגשמיות הרופאים אומרים, שכל המחלות הן רק מחמת עצבות ודכאון, שזה מביאו לעצלות, שעוזב עצמו ולא רוצה לעשות מאומה, אינו רוצה להתערב בשום ענין, אינו רוצה לדבר עם איש, נכנס בתוך תוכו, יושב בחדר בודד, הפל אצלו שחור, אינו רואה שום אור בקצה המנהרה, אשר זה בא רק מחסרון אמונה, כי אם אדם היה יודע איך הקדוש-ברוך-הוא אוהב את כל בר ישראל, היה מתחיל לדבר אליו ולשפף לפניו שיחו, ושמח בשמחה אין סופית. לכן אומרים חכמינו הקדושים (שוחר טוב, תהלים ק): בשעה שאתה עומד ומתפלל,

יְהֵא לְבָרְךָ שְׁמִי, שְׁנֵאמַר (תהלים ק, ב): "עֲבָדוּ אֶת הַיְיָ בְּשִׂמְחָה"; הַשְׂמֵחָה זֹה הַגְּאֻלָּה. אֲבָל צְרִיכִים לְזָכֵר, שְׂחֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אֹמְרִים (תנחומא שְׁמִינִי ב'): אֵין הַשְׂמֵחָה מִמְּתַנֵּת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שְׂשִׂמַח הַיּוֹם — שְׂמֵחַ לְמַחֵר. אָדָם חוֹשֵׁב — הֵן אֲמַת שְׂזָהוּ דְבָר נִפְלֵא מְאֹד לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ, אֲבָל הַיּוֹם עֲבָרוּ עָלַי מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, הַפְּסָדִים, יֵשׁ לִי עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, הִנֵּה לִי רִיב עִם מִיֶּשְׁהוּ, מְחַר אֲנִי מִבְּטִיחַ שְׂאֵהִיָּה בְּשִׂמְחָה, אֹמְרִים לוֹ: לֹא, לֹא! אֵין הַשְׂמֵחָה מִמְּתַנֵּת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שְׂשִׂמַח הַיּוֹם — שְׂמֵחַ לְמַחֵר. תַּתְּחִיל עוֹד הַיּוֹם, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עֶרֶב) עַל הַפְּסוּק (תהלים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׂמְעוּ", אִם אַתֶּם רוֹצִים לְשִׂמְעַת בְּקוּלוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לִידַע שְׂאֵין לָנוּ — רַק הַיּוֹם הַזֶּה, וְאַף שְׂזָה קֶשֶׁה, אֲבָל זֹה עֵקֶר עֲבוֹדָתֵנוּ, לְהַפְּיֵךְ אֶת הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה אֶל תוֹף הַשְׂמֵחָה, וְזֶה יוֹצִיאֵנוּ מִהַגְּלוּת וּמִכָּל הַצָּרוֹת. אֵיזָה יִפִּי שְׂיִהְיֶה שְׂמֵחַ, אֲשֶׁר זֶה מְדַבְּקוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אֹמְרִים חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת ל.א.): אֵין עוֹמְדִים לְהַתְּפַלֵּל, אֲלֵא מִתוֹף שְׂמֵחָה שֶׁל מִצְנָה. אָדָם צְרִיף לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ שְׂזוֹכָה לְקַיָּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שְׂמֵנִיחַ תְּפִלִּין — אֵיזוֹ זְכוּת הִיא זֹ! יֵשׁ

לו מזוזה, הולך בציצית, בזקן ופאות, אוכל פשר, שומר שבת, איזו שמחה! וכשאדם שמח במצוות שלו, בזה מגלה טהר לבבו, שהוא מקבל על עצמו על מלכות שמים. ולכן אומר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות שמחה, סימן א'): כשאדם עושה מצוה בשמחה, סימן שלבו שלם לאלקיו. אשה שהולכת בצניעות, גורמת שעשועים גדולים למעלה, הקדוש-ברוך-הוא משתבח עם אשה שלא נסתפת אחר אפנת הגויים, אלא הולכת בכסוי ראש, ולא רואים שום שערה משערות ראשה, אשר חכמינו הקדושים אומרים (ברכות כד.): שער באשה ערוה; רבי שמעון בר יוחאי אומר בספרו הזהר (נשא קכו): תונבא ליתא על בר נש שמרשה לאשתו לילה בגלוי שער, וכל העניות והצרות שבאות בבית, הן מחמת שהאשה אינה הולכת בכסוי ראש, אבל בשעה שמכסה שערות ראשה, הולכת בצניעות, שומרת טהרת המשפחה — איזה לפי הוא זה! איזה שחר תקבל; לאשה יותר קשה, כי סוף כל סוף היא מסתפלת סביב, ורואה את אפנת הגויים המסתובבים בפריצות כחיות, והיא הולכת בגאון ובגאון בשרוולים ארכים, כבת ישראל פשרה, שלא יכשלו בה. בזה היא ממלאת את רצון הבורא

יתברך שמו! וכן כל יהודי המקיים מצוותיו יתברך
 בשמחה, יוצאים עליו כרוזים בשמים: אשרי
 האדם הזה שעושה את רצון הקדוש-ברוך-הוא.
 ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה
 לד, סימן ט'): למדתך תורה דרך ארץ, שכשיהא אדם
 עושה מצוה, יהא עושה אותה בלב שמח. אם אתה
 כבר עושה את המצוה, תעשה אותה בשמחה,
 ובזה אתה מגלה שלבך שלם עם אלקיך. ובפרט
 כשאדם בא ומתפלל אליו יתברך, איזו זכות היא
 זו! חכמינו הקדושים אומרים (פנחומא וירא א'):
 אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל, הוו זהירים
 בתפלה, שאין מדה אחרת יפה הימנה, והיא גדולה
 מכל הקרבנות, ואפלו אין אדם כדאי לענות
 בתפלתו ולעשות חסד עמו, כיון שמתפלל ומרבה
 בתחנונים, אני עושה חסד עמו. איזה יפי של חיים
 שאדם זוכה לדבר אל מלך מלכי המלכים הקדוש-
 ברוך-הוא, ולבקשו יתברך כל צרכיו, הצדיקים
 מבקשים אותנו, שנתחיל לדבר אל הקדוש-ברוך-
 הוא, שזה עקר התשובה, כמו שאומר הנביא (הושע
 יד, ב): "שובה ישראל עד הוי"ה אלקיך כי כשלת
 בעוונך, קחו עמכם דברים ושובו אל הוי"ה";
 אומרים על זה חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה

לח, סימן ד'): איני מבקש מכם אלא דברים. הקדוש-
 ברוך-הוא רוצה שרק נבוא אליו ונדבר לפניו. וזו
 מצות עשה להתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא,
 ולבקש כל צרכינו. ובזה תלויות כל המצוות, כי
 כשאדם רגיל לדבר אליו? תברך, אזי יבקש
 מלפניו: "רבנו של עולם, זכני להניח תפלין
 כשרות מסופר הגון. רבנו של עולם, זכני שתהיה
 לי מזוזה כשרה על דלת ביתי, ותשמר אותי שלא
 יהיה לי פגע ונגע בתוך ביתי. רבנו של עולם, זכני
 לאכל רק מאכלות כשרים בלי שום פקפוק כלל,
 ולא יבוא לפי שום מאכל שאיננו כשר, שיש בו
 תולעים וחרקים. רבנו של עולם, זכני לשמר שבת
 ולא לחללה, ולהיות בשמחה כל השבת". אם אדם
 מרגיל עצמו לדבר כך אל הקדוש-ברוך-הוא, זו
 השמחה של כל המצוות. ולכן אומרים חכמינו
 הקדושים (תנחומא תר"ע ה'): אם אתם משמרים את
 המצוות ותשמחו בהם, אני מוסיף לכם שמחה; כי
 אין שמחה כשמחת המצוות, שאנו עושים רצונו
 יתברך. אם אדם היה יודע את זאת, היה כל-כך
 שמח, ומשמח את אחרים.

ג.

מעלת הזוכה לחזקתמיד אחרים ולהרבות בשלום הבריות

בני ובנותי היקרים! אינכם יכולים לתאר ולשער מה זה לחזקת יהודים אחרים. לדאבוננו הרב, ישנם כל-כך הרבה עניים, שאינם מסימים את יומם, והם מלאי חובות, ישנם הורים שפולים, ישנם אלמנות ויתומים, ישנם סובלי חלאים, וישנם סתם בני-אדם שבורים, וכשאתם הולכים לחזקם ולעודדם ולשמחם, ולהשלים עמם, אין עוד מעלה גדולה יותר מזו. ובשביל זה ברא הקדוש-ברוך-הוא את הבריא, שיהיה שלום בין כלם. כי חכמינו הקדושים אומרים (שבת י): שמו של הקדוש-ברוך-הוא שלום; וכן אומרים (ויקרא רבה, פרשה ט', סימן ט'): גדול שלום, שכל הברכות כלולות בו. וזה אנו צריכים לראות — שיהיה שלום בין עם ישראל, ונעזר אחד לשני; בבית — הבעל לאשה והאשה לבעל, איזו שמחה זו כפיש שלום-בית, אף כפיש מריבות ביניהם, אינם יכולים להתרפו בשום דבר, מרים חיייהם מאד, נוחלים גיהנום בזה העולם, והמות טוב מחיים

כָּאֱלוֹ. וְלִהְפֹךְ — מְתִי נֹאמֵר "וְחֵי בָהֶם"? כְּשֵׁיטְשׁ
 שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִיזוֹ שְׂמִיחָה הִיא זֶה, שְׂעוּשִׁים
 שְׁלוֹם-בַּיִת. אָנוּ עֲדִים הַיּוֹם לְכָל-כֹּף הַרְבֵּה קְטָטוֹת
 שְׁנֵת־הוֹת בְּבֵתֵינוּ, וְתוֹצְאוֹתֵיהֶן הָרוֹת אֶסוֹן, עַד כְּדֵי
 גְרוּשֵׁינָה, וְהַכֹּל מִתְחִיל מִשְׁטִיּוֹת וְהַבָּלִים, מוֹכּוֹחִים,
 מְדַבְּרִים שֶׁל מַה בְּכֹף, שְׂזָה אֲשֶׁר גּוֹרֵם אַחֲרֵי-כֵן
 לְכָל הַצָּרוֹת, וְתִכְף-וּמִידָה יֵשׁ רְשָׁעִים שְׂמֵת־עֲרָבִים
 בֵּין בְּנֵי הַזּוּג, וְגוֹרְמִים לָהֶם לְהִתְגַּרֵּשׁ. בְּשָׂעָה שְׂאָנוּ
 יוֹדְעִים, שְׂיִשְׁנֵם צְדִיקִים הַמוֹסְרִים נִפְשָׁם שְׂיִהְיֶה
 שְׁלוֹם בְּבֵית, וְאֵינָם מְעוֹדְדִים גְרוּשֵׁינָה. קוֹרֶה
 שְׂרָבִים, וּבּוֹדָאֵי אֵינן זֶה טוֹב, אֲבָל אִם כָּבֵר יִשְׁנֵן אֵי
 הַבְּנוֹת, מְצֹנָה גְדוֹלָה לְעֲשׂוֹת בִּינֵיהֶם שְׁלוֹם, עַד כְּדֵי
 כֹּף, שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סְפָה נג): אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂמִי יִמְחָה עַל הַמַּיִם, כְּדֵי
 לְעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מְסַפֵּים שְׂיִמְחוּ אֶת שְׂמוֹ, הָעֶקֶר שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם
 בְּבֵית. וְאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנַחֲמָא יְתֵרוֹ יז),
 הִנֵּה מְצִינּוּ שְׂעַל אַבְנֵי הַמְּזֻבַּח אֶסוֹר לְהַנִּיף בְּרִזָּל.
 וּמָה אַבְנֵי הַמְּזֻבַּח שְׂאֵינָן רוֹאוֹת, אֵינָן שׁוֹמְעוֹת
 וְאֵינָן מְדַבְּרוֹת, עַל שְׂמִטִּילוֹת שְׁלוֹם, אֲמָרָה תוֹרָה:
 לֹא תִנִּיף עֲלֵיהֶם בְּרִזָּל, הַמִּטִּיל שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ
 לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שְׂיִאֲרִיכוּ יָמָיו

וּשְׁנוּתָיו; עַל-יְדֵי עֲשִׂית שְׁלוֹם-בַּיִת, זוֹכָה לְאָרִיכוֹת
 יָמִים וְשָׁנִים. אָנוּ שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם מִקְרִים
 מְזַעְזָעִים, וְשׂוֹאֲלִים; לָמָּה זֶה מְגִיעַ לָנוּ? ! מִי יוֹדֵעַ
 אִם לֹא הָיָה בְּיַדְנוּ הַכַּח לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ
 לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא עָשִׂינוּ, אִם לֹא הָיָה לָנוּ הַכַּח לַעֲשׂוֹת
 שְׁלוֹם בֵּין יְהוּדִים וְלֹא דִרְבַּנּוּ אֶת זֹאת, יְכוּלִים לְגוֹר
 בְּיַחַד בְּבִנְיָן מְשֻׁפָּף, וְלֹא לְדַבֵּר עִם שְׂכָנִים, לְרִיב
 עִמָּהֶם בְּעִבוּר הַבְּלִי הַבְּלִים וְכוּ', הֵיטָכֵן? ! הֵן זֹ
 עֲצַת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם — לְהִרְבוֹת בְּמִפְלְגוֹת, פְּלֶג,
 פְּלֶג, לְפַלֵּג אֶת הָעַם. הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּתְאַחַד יַחַד,
 עַל-יְדֵי שְׂמִיחַת הַמְצוּוֹת, נִרְאָה לְהִרְבוֹת בְּמְצוּוֹת,
 נִשְׁתַּדֵּל שְׂיֻתָר יְהוּדִים יִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 לְהִכְנִיס אֶהְבָּה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, מָה אֲכַפֵּת לִי דִרְךָ
 מִי הוּא חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה?! הָעֵקֶר שֶׁהוּא חוֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי זֹאת כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד צָרִיךְ לְזַכֵּר, שֶׁחֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה הִיא רַק אֶל
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא אֶל בְּנֵי-אָדָם, לֹא אֲכַפֵּת לִי
 עַל-יְדֵי מִי יֵשׁ לְפָלוּנִי הַתְּעוֹרְרוֹת, אֲנִי צָרִיךְ לְחַזֵּר
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה רַק אֶל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלֹא
 אֶל בְּשׂוֹר וְדָם. וְאִם תִּלְכוּ בְּצוּרָה כְּזוֹ, אֲזַ תְּהִי
 בְּשְׁלוֹם זֶה עִם זֶה, וְתַעֲזְרוּ זֶה לְזֶה.

ד.

מַעֲלַת הַזֹּכָה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם זוּלָתוֹ

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עַל-יְדֵי הַחֶסֶד שְׂאֵדָם עוֹשֶׂה עִם זוּלָתוֹ, זֹכָה לַחַיּוֹת חַיִּים הַטּוֹבִים בְּיֹתֵר. לָמָּה בָּאנוּ לְזֶה הָעוֹלָם? לְהַפִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כַּמּוּבָא בַזֵּהָר (בא מב.): בְּגִין דְּאִשְׁתַּמוּדְעוּן לִיָּה; כְּדֵי שְׁנַזְכֶּה לְהַפִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פָּנִים אֶל פָּנִים, שְׁנַזְכֶּה לְרֵאוֹת בְּכָל דְּבַר אֶת הַרוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹת הַמְּחַיֶּה אֶת זֶה הַדְּבַר, וְאִז נֹאֵהב אֶת כָּל אֶחָד, וְנִגְמַל חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיָּה. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (ילקוט הושע, רמז תקכב): חֲכִיב עָלַי חֶסֶד שְׂאֵתָם גּוֹמְלִים זֶה עִם זֶה, יוֹתֵר מִכָּל הַזָּבַח שְׁזָבַח לְפָנַי שְׁלָמָה; שְׁלָמָה הַמְּלִךְ הַקָּרִיב אֶלֶף קָרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם. אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַחֶסֶד שְׂיִהוּדֵי עוֹשֶׂה עִם יְהוּדֵי שְׁנֵי, שְׁוֵה אֶצְלֵי יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהַקָּרִיב לְפָנַי שְׁלָמָה. כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין יְהוּדִים, וַיִּרְבּוּ בַעֲשִׂית חֶסֶד זֶה עִם זֶה. אִף אֲנִי עֲדִין רַחוּקִים מִזֶּה, וְלֹא נִטְעָה אֶת עֲצָמָנוּ, הָאֵם הַרְגַלְנוּ לְהַקְדִים שְׁלוֹם לְכָל אָדָם?! יְכוּל לְעַבֵּר אָדָם בְּרַחוּב וּלְהַפְגִּישׁ עִם מֵאוֹת אֲנָשִׁים, וְלֹא יִקְדִים לָהֶם שְׁלוֹם,

וְעוֹד תִּהְיֶה בְּלִבּוֹ טִינָה עֲלֵיהֶם, לָמָּה לֹא הִקְדִּימוּ
הֵם לֹו שְׁלוֹם. אָדָם שֶׁדְּבוּק בְּהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
וּמִפִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וַיִּוְדַע מַה תְּכָלִית הַבְּרִיאָה,
הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ, אֵת כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, וְעַל-כֵּן מִקְדִּים שְׁלוֹם לְכָל אָדָם. וּמֵהִי
תְּכָלִית הַבְּרִיאָה? אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים
(תַּנְחוּמָא נְשֵׂא טז): מִיּוֹם שֶׁבָרָא הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
עוֹלָמוֹ, גִּתְאַוָּה שְׁיִהְיֶה לוֹ דִּינָה בְּתַחְתּוֹנִים;
הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְגוֹר בֵּינֵינוּ, וְאֵיךְ? אִם
נִדְבַר אֲלֵיו, וְאִם תִּמְיֵד יִהְיֶה בְּפִינוּ מְלָה טוֹבָה
לְיוֹלָת. וְזֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לְקַיֵּם; אֶחָד יֵשׁ לוֹ
חֲנוּת, תְּקָדִים שְׁלוֹם לְכָל קוֹנֵה שְׁנַכְנָס אֲצֻלָּה,
תֹּאמַר: "בְּרוּךְ הַבָּא", "אֵיךְ אֵתָּה מְרַגֵּישׁ?! " "מָה
אֲנִי יָכוֹל לַעֲזוֹר לָךְ?! " "הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲתָךְ"
וְכוּ' וְכוּ', וְכָךְ נִכְנָסִים בְּשִׂיחָה עִם אָדָם, וְלֹא יֵאָרָךְ
זְמַן רַב, וַיִּפְתַּח אֵת לִבּוֹ הַפְּאוּב; הַיּוֹם יִשְׁנֵם כָּל-כָּף
הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שְׂבוּרִים וְרִצּוּצִים, מְחַפְּשִׁים אָדָם
שְׁיִוְכְלוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ וּלְסַפֵּר לוֹ מַה שֶׁמַּעֲיֵק וּמַצִּיק
לוֹ, אֵךְ מְסַכְּנִים, אֵין לָהֶם אֵל מִי לְדַבֵּר. וְלָמָּה לָנוּ
לִילָף רְחוּק?! בָּאוּ גִתְחִיל בְּבֵית, יֵשׁ לָנוּ אַבָּא
וְאִמָּא קְשִׁישִׁים, הָאֵם אָנוּ הוֹלְכִים לְבִקְרָם?! יָכוֹל
לְחַלֵּף שְׂבוּעַ, שְׂבוּעִים, חֲדָשׁ, וְלֹא הִלְכְנוּ אֲלֵיהֶם.

הורים יקרים, שגדלו אותנו, נתנו לנו מכל טוב, ויכולים לעבר שבועות שלא נראה פניהם, הכיצד?! ועל-כל-פנים לצלצל אליהם בטלפון, ולשאאלם לשלומם, גם זאת אין עושים, בשעה שאומרים חכמינו הקדושים (דברים רבה, פרשה ו', סימן ב'), שמצנת כבוד אב ואם היא מהחמורה שבחמורות. וכן אומרים (תנא דבי אליהו כו): כל העולם פלו של הקדוש-ברוך-הוא, ואין הקדוש-ברוך-הוא מבקש את האדם אלא שיכבד אביו ואמו. האם אנו מכבדים אותם?! ולבל יהיו לנו טענות אחר-כך למה ילדינו מציקים לנו, למה איננו רואים נחת מהם, למה הם בורחים ועוזבים אותנו, ובכל יום מצלצלים אלינו ממוסדות הלימוד על התנהגותם הבלתי נאותה. הלא גם אנו איננו מכבדים את הורינו, ועל-כן גלף ונבקש מחילה וסליחה מהם, ונתחיל לכבדם, ולגרם להם קורת רוח, ולהשביעם רב נחת, אשר זו המצוה הכי גדולה, עד כדי כך, שבזמן שאדם מכבד אביו ואמו, אומר הקדוש-ברוך-הוא, מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני (קדושין ל:). הקדוש-ברוך-הוא דר במקום שמכבדים אב ואם, ולהפך, רחמנא לצלן, במקום שאין מכבדים את ההורים,

מְגֵרְשִׁים, כְּבִיכּוּל, אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן אִם
אֲנִי מְדַבְּרִים מְשָׁלוֹם וְאַהֲבָה, צְדָקָה וְחֶסֶד, צְרִיכִים
תְּחִלָּה לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים, וְלֹא יַעֲבֹר יוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא
נִבְקָרָם, וְאִם אֲנִי גָרִים בְּעִיר אַחֲרָת, לְכֹל הַפְּחוֹת
לְצַלְצֵל אֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, לְמָה יֵשׁ לָנוּ פָּנָאֵי לְדַבֵּר
עִם כָּל הַמֵּי וְמֵי, וְרַק לַהוֹרִים אֵין לָנוּ זְמַן?!
וְכֹאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה חֶסֶד עִם הַהוֹרִים, וְנִשְׁאַל לְשִׁלּוּמָם,
וְנַעֲזֹר לָהֶם, הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ יִרְאוּ דְגָמָא חַיָּה מַה זֶה
כְּבוֹד הוֹרִים, וְאַזִּי גַם הֵם יִשְׁמְרוּ בְּכַבּוּדָנוּ, כִּי
חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (סְפָה נו): שׁוֹתֵא דִינוּקָא
בְּשׁוּקָא אוּ דְאַבוּה אוּ דְאַמִּיה; אִם הַיְלָדִים מְדַבְּרִים
דְּבַר מָה, צְרִיכִים לִידַע שְׁשִׁמְעוּ אֶת זֹאת בְּבֵית.
וְלִכֵּן חֲנוּף הֵינוּ לְחֲנוּף עֲצָמוֹ קָדָם, אִם נִשְׁמַר עֲצָמָנוּ
מְמַרְיבוֹת, מְמַחְלָקָת, מְאִי הַבְּנוֹת בְּתוֹךְ הַבֵּית,
נִשְׁמַר עֲצָמָנוּ לֹא לְהַצִּיק לְשַׁכְנֵי, וְאַדְרָבָה נַעֲזֹרָם
כְּכֹל יְכַלְתָּנוּ, אֵיזָה יְפִי שֶׁל חַיִּים הוּא זֶה, וְעַלֵּיהֶם
נֹאמֵר: "וְחַי בָּהֶם". שְׁכָנִים חַיִּים בְּצוֹתָא בְּאַהֲבָה
וְרַעוּת, אֲשֶׁר עַל זֶה אָמַר הַחֶכֶם מְכַל הָאָדָם (מְשָׁלִי
כו, י): "טוֹב שְׂכֵן קָרוֹב מְאֹחַ רְחוֹק"; יֵשׁ לִי אֶח
בְּחוּץ לְאֶרֶץ, אוּ בְּעִיר רְחוֹקָה, וְיֵשׁ לִי שְׂכֵן קָרוֹב
בְּבִנְיָן שְׁלִי, טוֹב לְחַיּוֹת עִמּוֹ בְּאַהֲבָה וּבְשָׁלוֹם,
שְׁכָנִים שְׁחַיִּים בְּאַחְוָה וּבְרַעוּת, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

בא לגור בשכונתם, ומרגישים חיים אחרים, ועליהם נאמר: "וחי בהם"; ובאמת כלנו יכולים לזכות לזה, אם רק נלך בדרך של חסד, להרבות בחסד עם הבריות, לעזור לבני-אדם, ובפרט עכשו, שלצערנו הרב, יש כל-כף הרבה אלמנות ויתומים, יש כל-כף הרבה תינוקות שנשבו, מספנים, לא קבלו חנוף תורני, מספנים, מסתובבים בתהו ובהו, בהבל וריק, לא יודעים ולא מרגישים טעם החיים, משתמשים בסמים ובספינים, בר מינן, ואם נקרבים אל התורה ונטעימם מחנוף תורני, של יהדות ואמונה, זהו החסד הגדול ביותר שאנו יכולים לעשות עמם. על-כן נשתדל להזמיןם לביתנו לשבת, נזכה אותם במצות תפלין, ציצית, צדקה וכו', נראה להם אהבה, ונזכה להחזיר את כלם בתשובה. וזה מה שהקדוש-ברוך-הוא רוצה — שנחזיק עצמנו יחד, ונעזר אחד לשני, וזה "וחי בהם", זה נקרא חיים, מספיק השנאה, מספיק הסתות הסמ"ך-מ"ם שתל שליחיו בכל מושבה, בכל עיר, בכל מדינה, לעשות פרודים בין נשמות ישראל. ולכן עלינו בכח התורה וחכמי ישראל, בכח צדיקי הדור הדבוקים באין סוף ברוך הוא, ללכת ולהשפיע על נשמות ישראל לרשם ילדיהם

במוסדות של תורה, שיקבלו חנוף על ברכי היהדות, על יסודות האמונה הצרופה. הבה נעשה חסד עם כלם, ואז נזכה שהקדוש-ברוך-הוא ישרה בינינו, וישמר אותנו. למה קורות לנו כל הצרות הללו? מפני שאנו מגרשים את הקדוש-ברוך-הוא מאתנו, וכמו שכתוב (דברים לא, יז): "הלא פי אין אלהי בקרבי ומצאני הרעות האלה", מגרשים את הקדוש-ברוך-הוא מאתנו, על-פן אנו סובלים סבל, פי אם היינו מדברים זה עם זה באחדות אחת, ומחזקים איש את רעהו, אמות העולם היו לומדים מאתנו, ועוזבים אותנו. וכך אומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה לח, סימן ו): גדול השלום שאפלו ישראל עובדים עבודה זרה ושלום ביניהם, אמר המקום, כביכול, איני יכול לשלט בהם, כיון ששלום ביניהם; רחמנא לישזבן, אנשים הדרדרו עד עבודה זרה, אבל אם אוהזים עצמם ביחד, לא יכולים לקבל ענש, כי אצל הקדוש-ברוך-הוא חשוב מאד אחדות ואהבה. ולכן הבה נפסיק עם ההסתות הפרועות, שאנו שומעים בכל יום בכלי התקשורת, אשר ממלאים אזנינו עם שקר וכזב, ועובדים על בני-אדם. ישנם כאלו המקבלים משכורות 'שמנות', וכל עבודתם

— רק הסתות, להסית זה נגד זה וכו'. הבה נגלה
 כל-כף את הקדוש-ברוך-הוא לכלם, עד
 שתבטלנה כל הסתות הפרועות, ונאהב זה את
 זה, ונשמח זה עם זה, ועל-ידי-זה נזכה לגאולה
 השלמה, שבוא יבוא מלך המשיח, ויגאלנו גאולת
 עולם, במהרה בימינו אמן ואמן!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

הקונטרס הקדוש הזה נדפס
 לעילוי נשמת
 יצחק בן אסתר גיטל
 נלב"ע ד' טבת ה'תשס"ג
 ת.נ.צ.ב.ה.

הנהגות ישרות, שהם תקון הברית, על-פי דברי רבנו הקדוש והנורא, אור האורות, רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

יזהר מאד לטבל בכל יום במקנה, ובפרטיות כשחטא בפגם הברית, ושתדל הדבר הראשון לטבל במקנה, אשר הוא התקון הראשון, כמו שאמר רבנו ז"ל: "דאס ערשטע איז מקנה" (הדבר הראשון הוא מקנה).

ושתדל לומר בכל יום העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל, שהם תקון גמור לפגם הברית, והם: ט"ז ל"ב מ"א מ"ב נ"ט ע"ז צ' ק"ה קל"ז ק"ג, ותקף-ומיד כשזוכה לאמרו, אל יחשב יותר מזה כלל, כי בנדאי נחפז לו.

ישמר מאד מאד על מחשבתו, ויגיל את עצמו לחשב רק מחשבתו קדושות וטהורות, כי המחשבה גבוהה עד מאד, ולהפוך ישמר את עצמו מהרהורים רעים, אשר הם אבי אבות הטמאה, וכשמכניס במחשבתו אמתת מציאותו יתברך. אז הוא אצלו יתברך ממש, כי במקום שהמחשבה חושבת, שם כל האדם.

קדוש האדם את העינים שלו, כי עקר הנאוף תלוי בעינים, כי העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים. ועל-כן קדש את העינים. ויגיל את עצמו להסתכל בכל

דָּבָר בְּהַחֲיוּת אֱלֻקוֹת שֵׁשׁ בְּכָל דָּבָר, וְיוֹצִיא לְעֶצְמוֹ רְמִזִּים אִיף לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יְתִבְרַךְ מִכָּל דָּבָר, וְכֵן יִשְׁמַר מְאֹד לֹא לְהִסְתַּפֵּל בְּדְבָרִים מְאֹסִים, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סִיְהַדְרִין מ.ה.): אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמָה שֶׁעִינָיו רוֹאוֹת, וְאָמְרוּ (בְּרֵכּוֹת יב.): אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זֶה הַהוֹר עֹבְרָה, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת הָעֵינַיִם, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּהָעֵינַיִם.

יְזַהַר בְּעֶצְמוֹ מְאֹד לְקַדֵּשׁ אֶת הָאֲזָנַיִם שְׁלוֹ, וְיִרְגִּיל אֶת עֶצְמוֹ לְשִׁמְעַת רַק בְּקוֹל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְקוֹל הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם, וְיְזַהַר מְאֹד לֹא לִישָׁב בֵּין לְצִיִּים וְקָלִים וְרִיקִים, מֵינִיִּים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, וְלֹא יִגִּיחַ לְדְבָרִים הַטְּמָאִים לְהַכְנִס בְּאָזְנוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּתוּחוֹת ה.): אֵל יִשְׁמַע אָדָם לְאָזְנוֹ דְבָרִים בְּטָלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכּוֹת תְּחִלָּה לְאִיבָרִים. וְאָמְרוּ (שֵׁם) עַל פְּסוּק: "וַיִּתֵּן תְּהִיָּה לָךְ עַל אָזְנוֹךָ" (דְּבָרִים כג), אֵל תִּקְרֵי אָזְנוֹךָ, אֶלָּא עַל אָזְנוֹךָ, שְׂאֵם יִשְׁמַע אָדָם דְּבָר שְׂאֵינוֹ הַגּוֹן, יִגִּיחַ אֶצְבְּעוֹ בְּאָזְנוֹ, כִּי כִּשְׂאָדָם שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל הַרְשָׁעִים וְהַקָּלִים — יִהְיֶה אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא-יִפְּוֹד כְּשִׁישְׁמַע בְּקוֹל הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים יִמְשֹׁךְ אַחֲרֵיהֶם.

יְזַהַר מְאֹד מְהֵמְדָה הַמְּגַנָּה שֶׁל כַּעַס וּקְפִידוֹת, וְכַמְעַט שֶׁכָּל תְּקוּנַת הַדַּעַת, תְּקוּנַת הַבְּרִית תְּלוּי בָּזֶה — שִׁיְהִיָּה

האדם סבֵּלֵן ומאָרִיף אָפוּ עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אֵת הַנוֹאֵף מְפִירִים בְּאֵף שְׁלוֹ, כִּי גֵלָה לָנוּ רַבְנוּ ז"ל, כִּפִּי כַעֲסוּ וְרִצְיַחְתּוּ שְׂיִישׁ לוֹ, כְּמוֹ-כֵן יוֹדְעִים שֶׁהוּא נוֹאֵף, רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְהַגִּיעַ לְתַקוּן הַבְּרִית בְּשִׁלְמוֹת, צָרִיף שְׂיַגִּיל אֵת עֲצָמוּ מְאֹד מְאֹד בַּמִּדָּה הַיִּקְרָה שֶׁל סְבֵלְנוֹת, וְיִסְבֵּל כָּל הַבָּא עָלָיו, וְיִאָרִיף אָפוּ עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו — הֵן מַעֲצָמוּ וְהֵן מִבְּעַל בְּחִירָה. וְכִפִּי שְׂיִזְכָּה לְהִיּוֹת סְבֵלֵן וּמִאָרִיף אָף, כְּמוֹ-כֵן יִזְכָּה לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת, וַיִּתְקַן אֵת אֲשֶׁר קִלְקַל בְּבְרִיתוֹ.

יְקַדֵּשׁ הָאָדָם וַיִּטְהַר מְאֹד אֵת דְּבוּר פִּיו, וַיִּדְבֵּר תָּמִיד דְּבוּרֵי תוֹרָה וְדְבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְּׁגָחָה פְּרָטִית, וַיִּשְׁמַר מְאֹד מְאֹד שְׁלֵא יִנְבֵּל אֵת פִּיו בְּדְבָרֵי נִבְלָה וְנִאוּף, כִּי הַדְּבוּר יִכְרִיחוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שְּׁמוּצִיא מִפִּיו, חֵס וְחִלְיָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָק כו', סִימָן ז'): וְהִיָּה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ, וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבָר, אֵל תִּקְרִי עֲרוֹת דְּבָר, אֲלֵא עֲרוֹת דְּבוּר — זֶה נְבוּל הַפֶּה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְסַלְקִים מִמֶּנּוּ אֵת הַשְּׂכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְגוֹרְמִים רָעָה לַעֲצָמוּ וּלְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ; וְעַל-כֵּן מִי שְׂיִוְדַע בְּנִפְשׁוֹ שְׁפָגַם בְּבְרִיתוֹ, וּבִפְרָטִיּוֹת בְּהוֹצָאת זָרַע לְבִטְלָה יְקַדֵּשׁ מְאֹד אֵת דְּבוּרוֹ, וְלֹא יִדְבֵּר שׁוּם דְּבָרִים בְּטָלִים, וּמִכָּל שֶׁבֶן דְּבוּרִים אֲסוּרִים, כְּגוֹן: לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת, לִיצְנוּת, נְבוּל

פה, חס ושלום, כי עקר תקון הברית תלוי בתקון הלשון. יחזיק מאד באמונה יתרה, שיכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה, ותמיד יציר בדעתו איך שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואין בלעדיו יתברך כלל, כי בכל תנועה ותנועה שם אלוהו של עולם, והוא עומד באמצע, וכשיחשב את זה תמיד, על-ידי-זה יזדכך לגמרי, וימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על הכל.

יהיה תמיד שמח וטוב לב, וישתדל לעשות תמיד רק צדקה וחסד עם כל בר ישראל, וירקד מרב שמחה על נקדת יהדותו, שזכה להברא מזרע ישראל ולא עשני גוי, וימסר את נפשו על נקדת השמחה, כי כל עקר פגם הברית בא להאדם רק מחמת עצבות, כי הקלפה המחטאת את האדם בפגם הברית נקראת ילה, ועל-כן עקר שלמות תקון הברית הוא שיהיה תמיד שמח בשמחה עצומה, ואף שזה קשה וכבד לו מאד מאד, מרב עוונותיו בפגמי הברית שלו, שזה מכניס בהאדם דכאון ועצבון פנימי, עם כל זאת עקר תקון הברית תלוי אף ורק במדת השמחה והתדונה, וצריכים למסר את נפשו להגיע אל המדה היקרה הזו של שמחה, שזה מכניס בהאדם ריח טובה ומדת רחמנות, ולעשות צדקה וחסד עם כל בר ישראל.

עצות טובות מיסדות על-פי ספרי אדוֹננו, מורנו ורבנו, מוהר"ן מברסלב, זכותו יגן עלינו, איך להנצל מפל רע לנצח

א) צריכין לשמור את עצמו מאד מהרהור, פי הרהור מזיק ופוגם מאד מאד, מה שאי אפשר לצייר בדעת האדם כלל עצם פגם ההרהור; השם יתברך יצילנו.

ב) המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו למקום שהוא רוצה, פי הכלל — שאי אפשר בשום אופן, שתהיינה שתי מחשבות ביחד בפעם אחת, על-כן בנקל יכולין לגרש המחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, דהינו שלא לחשב אותה המחשבה, רק לחשב איזו מחשבה אחרת, בתורה ועבודה או אפלו במשא ומתן וכיוצא בזה, שימשך מחשבתו לאיזו מחשבה אחרת, ועל-ידי-זה יפטר ממילא מהרהורים והמחשבה רעה שבאין אליו. ואפלו אם לפעמים הולכת מחשבתו ופורחת ומשוטטת בדברים רעים וזרים, רחמנא לצלן, גם-כן ביד האדם לחזור

וּלְהַטוֹתָהּ בְּעַל פְּרָחָה אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לְחֶשֶׁב
 מִה שְׂרָאוּי. וְהוּא מִמָּשׁ כְּמוֹ סוֹס, שְׁפוּנָה מִן
 הַדֶּרֶךְ וְסָר לְדֶרֶךְ אַחֲרָת, שְׁתוּפְסִין אוֹתוֹ בְּרֶסֶנוּ
 וּמַחֲזִירִין אוֹתוֹ בְּעַל-פְּרָחוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר,
 כְּמוֹ-כֵן מִמָּשׁ בְּמַחֲשָׁבָה, שְׁתַּכֵּף פְּשׁוּאָה שֶׁהוּא
 תּוֹעָה מִן הַדֶּרֶךְ – צְרִיף לְתַפְסָה בְּעַל-פְּרָחָה
 וּלְהַשִּׁיבָה אֶל הַדֶּרֶךְ הַרְאוּי. וּכְבָר מְבֹאָר, שְׁאִין
 צְרִיכִין לְנַעֲנַע רֵאשׁוֹ הַנָּה וְהַנָּה כַּדִּי לְגַרֵשׁ
 הַמַּחֲשָׁבוֹת רְעוֹת, כִּי אֵין זֶה מוֹעִיל כְּלָל, רַק
 יַחֲשֵׁב מַחֲשָׁבָה אַחֲרָת, כַּנּוֹזֵר לְעִיל, וְאֵל יִבִּיט
 לְאַחֲרָיו אִם נִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ
 בְּמָה שֶׁהוּא עוֹסֵק, וּמִמִּילָא יִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ.

ג) עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן וְהַצְּרוּף שְׁמַנְסִין אֶת הָאָדָם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת שֶׁל נֶאֱוָף, וְלִכֵּן
 כְּשֶׁבָאִים עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הַרְהוּרֵי זְנוּת, וְהוּא מְשַׁבֵּר
 תַּאֲוָתוֹ וּמְסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עֵקֶר תְּשׁוּבָתוֹ
 וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגָם הַבְּרִית שְׁפָגָם מִקֵּדָם, כֹּל אֶחָד
 כְּפִי עֲנִינּוּ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מִמָּשׁ,
 וּבָזֶה הוּא מוֹצִיא נְצוּצֵי הַקִּדְשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ עַל-יְדֵי
 פְּגָם הַבְּרִית, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית.